

Kwaliteit habitattypen op basis van PQ's

Onderwerp: Onderzoek naar bruikbaarheid van PQ's voor het bepalen van de kwaliteit van habitattypen

Projectnummer: 370810

Referentienummer: CONCEPT

Datum: 15-04-2020

1 Inleiding

In het kader van het project Doelanalyse Natura 2000 – gebieden Provincie Zuid-Holland is er informatie nodig met betrekking tot omvang en kwaliteit van habitattypen in Natura 2000-gebieden in de referentiesituatie (2004) en de huidige situatie om het doel en het doelbereik te kunnen bepalen. Op basis van een habitattypenkaart kan de omvang en op basis van een vegetatiekaart de kwaliteit van een habitatype bepaald worden. Voor zowel de referentiesituatie als de huidige situatie zijn voor de meeste Natura 2000-gebieden in Zuid-Holland echter geen of maar deels habitattypen- en vegetatiekaarten beschikbaar (afhankelijk van Natura 2000- gebied) van de gewenste perioden. Er zijn derhalve andere bronnen of methodes nodig om deze informatie te kunnen verkrijgen.

In deze notitie wordt een analyse weergegeven in hoeverre te mogelijk is om op basis van beschikbare PQ's opnamen uit het Provinciaal opnamebestand uit beide perioden de kwaliteit van habitattypen vlakdekkend in beeld te brengen.

2 Methode

PQ-opnames worden gebruikt om ontwikkeling van de vegetatie op een bepaalde locatie in de tijd te monitoren. In Natura 2000-gebieden worden deze opnames gemaakt op representatieve locaties van vegetatietypen ("steekproeven") en geven geen vlakdekkende informatie van de vegetatie in een gebied, zoals bij een vegetatiekartering.

Op basis van een PQ opname kan met een vegetatie analyse programma worden bepaald met welk vegetatietype volgens de typologie van de Vegetatie van Nederland (VvNI) de opname de meeste verwantschap heeft. Het vegetatietype volgens deze classificatie kan vervolgens op basis van de Profielendocumenten vertaald worden naar de kwaliteit van het betreffende habitatype (HT)¹. Deze informatie kan vervolgens gekoppeld worden aan het vlak van een bestaande habitattypenkaart (HTkaart), waarin de PQ is gelegen. Op deze manier kan voor de HTkaartvlakken waarin PQ's liggen de kwaliteit van de habitattypen worden afgeleid. Voorwaarde is echter daarbij wel dat PQ-opname voldoende representatief zijn voor het gehele of grootste deel van het vlak, waarin ze zijn gelegen. Aangezien de PQ's op representatieve locaties van de vegetatie worden vastgelegd, wordt aangenomen dat de kwaliteit van de vegetatie op een locatie van een PQ-opname in het algemeen vergelijkbaar is met de kwaliteit van vegetatie buiten deze locatie binnen hetzelfde vlak van de habitattypenkaart. Uit de vegetatietabellen van het Provinciaal opnamebestand blijkt echter dat het habitatype dat is afgeleid van de PQ'-opname niet altijd overeenkomt met het habitatype volgens de habitattypenkaart, wat vragen oproept over de representativiteit.

Daarnaast is het de vraag welke mate van dekking kan worden verkregen door de extrapolatie van PQ naar habitatvlakniveau. Dit is onderzocht voor de twee Natura 2000-pilotgebieden Nieuwkoopse Plassen & De Haeck en Solleveld & Kapittelduinen. Hierbij is

¹ conform de definitietabel van een habitatype opgenomen in profieldocument van dit habitatype op de website van LNV

geen check uitgevoerd naar representativiteit, wat betekent dat de werkelijke dekking lager zal liggen dan hier bepaald.

Het onderzoek bestond uit volgende stappen:

1. Selectie van PQ-opnames voor drie periodes over een reeks van 4 jaar (opnamecyclus): 2001-2004 (referentiesituatie), 2016-2019 (huidige situatie), 2006-2009 (situatie rondom T0-habitattype kaart)².
2. Koppelen van PQ-opnames aan vlakken van T0-habitattypenkaart (HTkaartvlakken).
3. Per habitattype (op basis van T0-habitattype kaart) berekenen van oppervlakte van HTkaartvlakken met PQ-opnames ten opzichte van totale oppervlakte van dit habitattype.

3 Resultaten

3.1 Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen & De Haeck

In tabel 3.1 is per habitattype het volgende weergegeven:

- totale oppervlakte per habitattype volgens de HT kaart 2009
- totale oppervlakte van kaartvlakken met een PQ's per habitattype
- aantal kaartvlakken met een PQ per habitattype
- percentage oppervlakte van kaartvlakken met een PQ ten opzichte van totale oppervlakte per habitattype).

Uit deze tabel blijkt dat er binnen de kaartvlakken van vijf habitattypen (H6410, H6430A, H6430B, H7140A, H7210) in het geheel geen PQ's liggen. Bepalen van de kwaliteit van deze habitattypen op basis van de PQ's is voor deze HT daarmee op voorhand niet mogelijk. Voor habitattypen H3140 en H91D0 is dit daarnaast niet mogelijk voor jaar 2004 vanwege ontbreken van PQ's in dit jaar. Voor andere habitattypen geldt dat de dekking van oppervlakte van kaartvlakken met de PQ's klein is ten opzichte van totale oppervlakte van het betreffende habitattype (minder dan 20%, met uitzondering van H3140 ca. 50%).

Tabel 3.1 Overzicht oppervlakte van kaartvlakken met PQ's t.o.v. totale oppervlakte per habitattype voor het Natura 2000-gebied **Nieuwkoopse Plassen & De Haeck**

	Habitattype (HT)	Opp. HT 2009 (ha)	Opp. HT met PQ 2001-2004 (ha)	Opp. HT met PQ 2006-2009 (ha)	Opp. HT met PQ 2016-2019 (ha)	aantal vlakke n met PQ's 2001-2004	aantal vlakke n PQ's 2006-2009	aantal vlakke n PQ's 2016-2019	Opp. HT met PQ 2001-2004 (%)	Opp. HT met PQ 2016-2019 (%)
H0000	Geen habitattype	1613,0	464,1	453,4	422,6	43	38	30	29%	26%
H3140	Kranswierwateren	20,0	0,0	10,1	10,1	0	6	6	0%	51%
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	96,1	0,8	18,0	18,0	1	8	8	1%	19%
H4010B	Vochtige heide (laagveengebied)	15,9	2,4	2,0	2,0	2	3	3	15%	13%

² PQ's uit periode 2006-2009 en het koppelen hiervan aan T0-habitattypenkaart is gebruikt als een referentie voor PQ's uit periodes 2001-2004 en 2016-2019.

H6410	Blauwgraslanden	13,6	0,0	0,0	0,0	0	0	0	0%	0%
H6430A	Ruigten en zomen (moerasspirea)	10,6	0,0	0,0	0,0	0	0	0	0%	0%
H6430B	Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)	0,2	0,0	0,0	0,0	0	0	0	0%	0%
H7140A	Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	0,3	0,0	0,0	0,0	0	0	0	0%	0%
H7140B	Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	120,9	8,0	12,8	12,8	6	15	15	7%	11%
H7210	Galigaanmoerassen	0,2	0,0	0,0	0,0	0	0	0	0%	0%
H91D0	Hoogveenbossen	18,0	0,0	1,2	1,2	0	2	2	0%	7%
comple x		101,7	1,6	3,8	4,0	3	12	13	2%	4%

3.2 Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen

In tabel 3.1 is per habitatype het volgende weergegeven:

- totale oppervlakte per habitatype volgens de HT kaart 2009
- totale oppervlakte van kaartvlakken met een PQ's per habitatype
- aantal kaartvlakken met een PQ per habitatype
- percentage oppervlakte van kaartvlakken met een PQ ten opzichte van totale oppervlakte per habitatype).

Uit deze tabel blijkt dat in habitatypen H2110 en H2190Ae in het geheel geen PQ's liggen. In habitatypen H2120, H2130B, H2150, H2180Abe, H2190D zijn er geen PQ's in jaar 2004 en voor habitatype H2190Aom geen PQ's in jaar 2019. Bepalen van de kwaliteit op basis van de PQ's is voor deze habitatypen niet of niet voor alle jaren mogelijk.

Voor habitatypen H2120 (2019), H2130A (2004), H2150, H2160, H2180C, H2190B, H2190D (2019) geldt dat het oppervlakte van kaartvlakken met de PQ's ten opzichte van totale oppervlakte van betreffende habitatype niet groot is (minder dan 50%).

Voor habitatypen H2130A (2019), H2130B (2019), H2180Abe (2019) en H2180Ao zijn de oppervlaktes van kaartvlakken met PQ's relatief groot t.o.v. totale oppervlakte van deze habitatypen namelijk 62% (2019), 91% (2019), 87%(2019) en 80% (gemiddeld 2004 en 2019). Voor drie van deze habitatypen betreft het echter alleen het jaar 2019. Slechts voor één habitatype, H2180Ao is de aandeel van de kaartvlakken voor beide jaren: 2004 en 2019 groot.

Tabel 3.2 Overzicht oppervlakte van kaartvlakken met PQ's t.o.v. totale oppervlakte per habitatype, voor drie periodes voor het Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen

	Habitatype (HT)	Opp. HT* (ha)	Opp. HT met PQ 2001-2004 (ha)	Opp. HT met PQ 2006-2009 (ha)	Opp. HT met PQ 2016-2019 (ha)	aantal vlakken met PQ's 2001-2004	aantal vlakken met PQ's 2006-2009	aantal vlakken met PQ's 2016-2019	Opp. HT met PQ 2001-2004 (%)	Opp. HT met PQ 2016-2019 (%)
H0000	Geen habitatype	243,2	48,7	41,4	69,3	20	22	28	20%	29%

H2110	Embryonale duinen	0,3	0,0	0,0	0,0	0	0	0	0%	0%
H2120	Witte duinen	43,0	0,0	7,8	12,6	0	1	3	0%	29%
H2130A	Grijze duinen kalkrijk	33,4	0,5	20,7	20,7	2	6	6	2%	62%
H2130B	Grijze duinen kalkarm	9,0	0,0	8,2	8,2	0	1	1	0%	91%
H2150	Duinheiden met struikhei	1,3	0,0	0,3	0,3	0	1	1	0%	21%
H2160	Duindoornstruwelen	113,0	26,0	5,3	4,8	7	4	3	23%	4%
H2180Abe	Duinbossen droog, berken-eikenbos	4,8	0,0	0,0	4,2	0	0	1	0%	87%
H2180Ao	Duinbossen droog, overig	61,3	44,2	54,3	52,7	3	7	5	72%	86%
H2180C	Duinbossen binnenduinrand	98,0	22,9	42,0	39,3	17	24	22	23%	40%
H2190Ae	Vochtige duinvalleien open water, (matig) eutrofe vormen	0,2	0,0	0,0	0,0	0	0	0	0%	0%
H2190Aom	Vochtige duinvalleien open water, oligo- tot mesotrofe vormen	0,1	0,1	0,0	0,0	1	0	0	100%	0%
H2190B	Vochtige duinvalleien kalkrijk	1,6	0,6	0,6	0,6	2	2	2	38%	38%
H2190D	Vochtige duinvalleien hoge moerasplanten	0,3	0,0	0,0	0,1	0	0	1	0%	30%
complex		217,5	131,8	127,3	129,7	32	29	0	61%	60%

*T0kaart_2019070

4 Conclusies en aanbevelingen

Uit de analyse blijkt dat voor de Nieuwkoopse Plassen voor 2016-2019 in 5 van de 10 habitattypen geen PQ's zijn gelegen en voor 2001-2004 in 7 van de 10 habitattypen. Door extrapolatie van de PQ's naar vlakken, waarin wel opnamen zijn gelegen varieert de dekking van 2% tot 100% voor 2001-2004 en 7-51% voor 2016-2019. Voor maar 1 habitatype ligt de dekking boven 50%.

Voor Solleveld & Kapittelduinen zijn er meer opnamen beschikbaar. Hier geldt echter dat voor de periode 2001-2004 in 7 van de 13 habitattypen geen PQ's zijn gelegen, voor 2016-2019 is dat beperkt tot 3 van 13 habitattypen.

Door extrapolatie van de PQ's naar vlakken, waarin wel opnamen zijn gelegen varieert de dekking van 1% tot 29% voor 2001-2004 en 4-87% voor 2016-2019. Voor 4 habitattypen ligt de dekking hoger dan 60%. Voor de overige ligt deze onder de 50%.

Er van uitgaande dat de PQ's niet allemaal representatief zullen zijn, zal de daadwerkelijke dekking in beide gebieden lager liggen. Uit bovenstaande analyse kan worden geconcludeerd dat op basis van een extrapolatie van PQ's naar habitattypenvlakken, maar een beperkte dekking kan worden verkregen van de oppervlakte van de Natura-gebieden waarvoor de kwaliteit zou kunnen worden bepaald. Deze oppervlakte zouden nog kunnen worden opgeschaald naar deelgebiedniveau, uitgaande van de veronderstelling dat het vlak van een habitatype waarvan de kwaliteit wel kan worden bepaald (omdat er opname in ligt) representatief is voor de kwaliteit van de andere vlakken van hetzelfde habitatype in het deelgebied. Voor niet al te grote deelgebieden lijkt dit een redelijke benadering, omdat binnen de deelgebieden de abiotische omstandigheden vergelijkbaar zijn en er eenzelfde

wijze van beheer is, omdat het in principe om beheereenheden zijn. Voor grotere deelgebieden is dit minder waarschijnlijk. Om dit te kunnen bepalen zou een nadere analyse moeten worden uitgevoerd. Bij een relatief hoge dekking (bijvoorbeeld >75%) kan dan worden onderzocht of de resultaten in relatieve zin kunnen worden doorvertaald naar het gehele gebied, door een expert-judgement beoordeling van de vergelijkbaarheid van de ontbrekende habitattypen c.q. deelgebieden. Hiermee wordt echter niet het probleem opgelost dat er voor diverse habitattypen in diverse jaren geen opnamen beschikbaar zijn. Hiervoor zal een meer kwalitatieve benadering moeten worden gevolgd op basis van expert-judgement.

De eindconclusie is dat het doorvertalen van PQ's naar habitattypekaartvlakniveau maar voor een beperkt deel nader inzicht zal geven in de kwaliteit van habitattypen op de beoogde tijdstippen en hiermee niet zal kunnen leiden tot een voldoende dekkend en bruikbaar resultaat.